

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :		Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok 4 koruny — hal.		Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka 2 " — "		páp. komorník.	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
Na štvrt roka 1 " 20 "		Majiteľ a vydavateľ :	ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>		JAN MOLNÁR.	nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Práva katolíkov.

Celý svet to vie, že terajšia vláda nenie katolícka vláda. V terajšej vláde nachodia sa takí a môžeme to sme povedať, väčšina jej je taká, čo nechce robiť katolícku politiku. Terajšiu vládu podporuje z 260 členov pozostávajúca stránka košutovská a väčšina tejto stránky nechce katolícku politiku. Andrassyho stránka má sto členov a väčšia čiastka týchto tiež nič nechcejú vedieť o katolíckej politike. Konečne podporuje terajšiu vládu kresťanská ľudová strana, táto ale má len 33 členov.

Veľmi dobre vie kresťanská ľudová strana, že terajšia vláda v jej väčšine nie je katolícka, vzdor tomu ale odhodlala sa, že túto vládu podporovať bude preto, aby vplyv svoj v celej verejnej správe čo najlepšie uplatnila a aj preto, bo dostala poistenie toho, že terajšia vláda ničoho nepodujme proti katolíckej cirkvi. Medzi prítomnými okolnosťami je toto najviac, čo politická stránka, ktorá má na sneme len 33 členov, obsiahnuť mohla.

Gróf Ferdinand Zichy v jednej reči jeho tiež to isté povedal, totiž, že my dobre vieme, že terajšia vláda nenie práve taká, ako by sme si to my žiadali, že je to vlastne nie katolícka vláda a keď on pravdu túto úprimne vyslovil, vtedy nás napadli naši nepriatelia, že prečo my túto vládu podporujeme, keď ona nenie katolícka. Áno, my ju podporujeme, bo do ohľadu berúc terajšie sily naše, kroz toto prítomne najlepšie podporujeme záujmy našej cirkve, zachránime totiž od všetkých nápadov našu cirkev a k dobrému jej celý vplyv náš môžeme uplatniť. Lež uplatniť môžeme tento vplyv aj k dobrému krajiny, zvlášte v záujme

najnižších tried ľudu, ako sme to aj doposiaľ, behom desať rokov činili.

Tých katolíckych záujmov máme ale veľmi mnoho, za ktoré treba nám bojovať. Tu sú v prvom rade základiny výučby a náboženstva. Tieto základiny určené sú ku cieľom cirkevným a školským, zvlášte ku podpore škôl gymnaziálnych. Udržovanie týchto škôl každý rok veľmi mnoho koštuje. Asi 80 millionov korún obnáša hodnota tých statkov, z ktorých dôchodkov udržiavajú sa juridické akademie, gymnázia, čiastočne praeparandie a seminária a z čiastky chudobné fary. Tieto katolícke základiny chcela predošlá liberálna vláda katolíkom takrečeno pokradomky odobrať. Základiny tieto spravuje a v rukách má ministerstvo výučby a nie my katolíci. Vzdor ale tomu, že sú to všetko základiny katolíckeho pôvodu a obracaly sa vždy len ku katolíckym cieľom, liberálna vláda predsa jedného dňa zotrela meno «katolícke základiny náboženstva a výučby» aké predtým nosily tieto základiny, a prekrstila ich jednoducho na «verejné základiny». V terajšom stave povinnosťou je kresťanskej ľudovej strany o to sa namáhať, aby tieto základiny a fundácie katolíkom vydané a taktu oratované byly. Nepôjde to síce veľmi ľahko, sú predsa výhlady na to, že sa to vydarí.

Druhá veľmi vážna záležitosť, ktorá sa katolíkov týka, je otázka škôl gymnaziálnych. Jestu u nás 44 škôl gymnaziálnych, ktoré udržiavajú reholníci, 14 gymnázií udržiava základina výučby a niekoľko iných jednotlivé katolícke základiny. Z tohoto vidno, že u nás v Uhorsku väčšia čiastka mládeže vyučuje sa z katolíckych peňazí. Protestanti majú tiež niekoľko gymnaziálnych škôl; ži-

dovské gymnázium neni ani jedno, židia sa všetci a všade vyučujú a vzdelávajú v školách, ktoré kresťania vydržiavajú. Školské ústavy až hrozne mnoho peňazí košťujú, tolko peňazí, že ich už ani katolíci, ani protestanti z vlastných síl udržia-vať nevládzu. Štát teda napomáha aj katolícke, aj protestantské školské ústavy. Stáva sa to ale v takej miere, ktorá niako nezodpovedá spravodlivosti. Kým katolíci dostávajú od štátu na školy 355.956 korún, zatiaľ dostávajú k tomuto cieľu protestanti 995.400 korún. Katolíkov je ale tri razy tolko ako protestantov a majú aj o veľa viac škôl ako protestanti. Kresťanská ľudová strana musí teda aj pri tejto záležitosti dobrý pozor dávať na to, aby vláda oproti katolíkom napozatým spravodlivejšia bola ako doposiaľ.

Tým viac pokladá si to za povinnosť kresťanská ľudová strana, bo katolícka základina výučby nenie viac vstave znášať všetky útraty juridických akademií a gymnaziálnych škôl, a tak následkom toho prinútení sme každý rok, hneď juridickú akademiú, hneď gymnaziálnu školu, po jedných odovzdávať štátu, to už ani nespomínáme ako sa rúcajú naše praeparandie a že sme nie vstave ich vydržiavať. Keď však nemáme správne vzdelaných katolíckych učiteľov, načo nám budú vtedy katolícke ľudové školy.

Ohľadom na duchovných protestantov bol štát už o veľa veľkodušnejší, ako oproti duchovným katolíkom. Po chudobnejších stranách krajiny duchovní, nadovšetko grécko-katolícki duchovní, nachodia sa vo veľkej biede. Poplatky od páru, tak rečený «párbér», aké ľud povinný je platiť duchovnému, ľud s nevoľou a veľmi ťažko znáša. Kapláni po najviac miestach nemajú väčšieho platu ako obecna čelad. Plat protestantských duchovných štát už usporiadal a prítomne strojí sa dať im novšej podpory. Katolíkom kde-tu dáva štát akú-takú almužnu, v jednom roku ju dáva, na druhý rok ju odopre. Treba aj toto do poriadku privieť. Známo je vôbec, že v stave kňazskom jedni majú veľké dôchodky, druhí skoro nič. Toto treba usporiadať cestou zákona. Usporiadať má sa to s porozumením katolíckej cirkve a s pomocou štátu. Otázku túto riešiť nádobno stavu primerane a spravodlivo, aby z jednej strany ulavená bola bieda duchovných, nad mieru chudobných, z druhej strany ale aby dľa možnosti oblahčené boly farchy ľudu, žeby tento konečne

oslobodený bol poplatkov od párov (párbér) a štóly. Vo viacej krajinách usporiadaná je už táto otázka a tak kresťanská ľudová strana nástoji na tom, aby otázka táto aj u nás čím skôr usporiadaná bola.

Účinkovanie kresťanskej ľudovej strany v delegácii.

Účinkovanie kresťanskej ľudovej strany vzťahuje sa na všetko, čo slúži ku blahu vlasti a ľudu. Preto použije táto politická stránka každú príležitosť, keď sa o tom jedná práva krajiny otvorene zastávať a zastupovať záujmy ľudu. Toto mala na zreteli, o toto sa namáhala kresťanská ľudová strana aj v zasadnutiach delegácie.

Čo je to tá delegácia? Delegácia je zvláštny výbor snemu, ktorý dozoruje na tie záležitosti a výdavky, ktoré na základe vyrovnania z roku 1867-ho Uhorsko spoločne má s Rakúskom.

Do tohoto výboru posielal uhorský snem každý rok svojich zástupcov, ktorí z rozličných politických stránok snemu vyvolení boli a účasť brali na zasadnutiach delegácie. Kým liberáli panovali ako väčšina na sneme, do delegácie ako zástupcovia uhorského snemu posielaní boli samí liberáli. Stalo sa to tým viac, bo stránka neodvislých, súc ešte v menšine, o delegáciách slyšať a v jejich zasadnutiach účasť brať nechcela.

Teraz pravda, keď sa stránka neodvislých v uhorskom sneme vo väčšine nachodí, musela svojich zástupcov poslať aj do zasadnutia delegácie. Ináč pokračovala v tomto ohľade kresťanská ľudová strana. Táto, ako ozaj kresťanská a ako v pravom smysle slova ľudová strana, nahliadla hneď od počiatku, že sa pri zasadnutiach delegácie jedná o veľmi vážne otázky, ktoré sa týkajú nielen politického postavenia, politických práv a výhod krajiny, lež zvláste aj vrecka ľudu. Z tejto príčiny brala kresťanská ľudová strana už od počiatku účasť na zasadnutiach delegácie.

Kresťanská ľudová strana ako vždy a vo všetkých okolnostach verná ostáva svojmu programu, tak to dokázala aj v zasadnutiach poslednej delegácie. Ablegáti tejto politickej stránky svojim neohrozeným, mužským, bezohľadným vystupovaním a svojou hlbokou znalosťou všetkých predmetov, o ktorých prišlo im v zasadnutiach pojednávať, obrátila na seba pozornosť i tých najvyšších politických kruhov.

Vo Viedni isté vrstvy obyvateľstva, zvedené ľuďmi, ktorí k dosiahnutiu svojich cieľov nenie sú preberační v prostriedkoch, obrátili sa proti zastupiteľom uhorského snemu, demonštrovali pred domom uhorským, v ktorom práve vtedy držali zasadnutie. Proti tomuto protestoval prvý *Štefan Rakovszky*, podpredseda kresťanskej ľudovej strany a predniesol tak ostrý návrh, že veru aj rakúsky ministerpredseda, aj páni ministri zahraničných záležitostí, pekne krásne jeden za druhým prišli do uhorského domu vo Viedni a prosili uhorských delegátov o odpustenie.

Franc Buzáth, ablegát kresťanskej ľudovej strany tým cieľom, aby Uhorsku nepriateľské kruhy obyvateľstva viedenského presvedčili sa o tom, že sa uhorská delegácia uličných demonštrácií nezľakne, vystúpil s tým návrhom, aby na dom uhorský vo Viedni počas delegácii vytýčená bola krajinská zástava Uhorska. Návrh tento bol prijatý a Viedeňčania mali príležitosť kochať sa v tej zástave, ktorú ináč — bárs aj bez všetkej príčiny — tak veľmi nenávidia.

Známo je vôbec, že minister zahraničných záležitostí gróf Agenor Goluchowski, pri každej príležitosti dovoľoval si prechmaty do práv a záležitostí výlučne Uhorska sa týkajúcich. Pod liberálmi bolo mu ľahko v tomto smere pracovať. V delegáciách neopovážal sa z liberálov nikto proti nemu slova pozdvihnúť. Liberáli chovali sa proti nemu ako otroci. Pri poslednej delegácii ale ablegáti kresťanskej ľudovej strany bez ohľadov stúpali mu na otlaky. Vymlúval sa síce tento chýrny ríšsky minister, že on nič nemal s Fejérvárym, že on nenie pôvodcom tej potupnej audiencie od 23. septembra min. roku. Výmluvy jeho ale nič neplatily, podpredseda kresťanskej ľudovej strany Štefan Rakovszky ministrom zahraničných záležitostí tak do živého sekal, že keby sa to s druhým tak bolo stalo, zaiste by sa hneď bol zriekol svojho úradu. Goluchowski má ale hrubú kožu, ostal naďalej v úrade, zaiste si však zapamätá, že to včul v delegácii neide tak, ako volakedy, bo sú mu ablegáti kresťanskej ľudovej strany spravodliví, lež aj veľmi prísni sudcovia.

Minister spoločných vojenských záležitostí Pittreich neušiel tiež prísne úsudku ablegátov kresťanskej ľudovej strany. Predtým pod liberálmi mal spoločný minister vojenských záležitostí veľmi dobré časy. Čokoľvek si len žiadal, či na kanóny, či na iné vojenské hračky, liberáli mu všetko povolili. Veď oni to nepovážili, že čím väčšie sú výdavky spoločné na vojsko, tým väčšie farchy musí znášať ľud. O ľud sa liberáli nikdy nestarali, oni potrebovali ľud len pri voľbách. Preto sa nikdy nepostavili proti nemiernym požiadavkám na vojsko. Ináč tomu bolo však teraz v delegácii, keď ablegáti kresťanskej ľudovej strany požiadavky spoločného vojenského ministerstva len v medziach spravodlivosti a nakoľko to bezpečnosť štátu sebou donáša povolili. V otázke námorníctva zvlášte ablegát kresťanskej ľudovej strany gróf Gejza Mailáth vynikal rečou hľbokej znalosti záležitostí tohoto oboru. Bolo poznať na ňom, že i sám bol niekedy dôstojníkom námorníctva, jeho každé slovo ale svedčilo o tom, že mu blaho ľudu viacej na srdci leží, ako priazeň vysokopostavených a že každý halier, čo sa pri vojsku usporí, usporí sa pre vrecko daň platiaceho ľudu.

Minister spoločných finančných záležitostí Burian mal tiež príležitosť presvedčiť sa o tom, že včul inakší vetor z Uhorska povieva, ako volakedy. Pod liberálmi sa nikto nestaral o šafárenie ministra spoločných finančných záležitostí. Gazdoval práve ako sám chcel. Jeho správe podrobené sú Bosna a Hercegovina. Do krajinských záležitostí týchto zemí Uhorsko neuplývalo v žiadnom smere. Mnohí ľudia u nás doposiaľ o Bosni a Hercegovine len to

vedeli, že tam rastú veľmi pekné slivky a že tam našim rekrútom dosť zle ide. O správe týchto dvoch zemí sa u nás nič nevedelo, vzdor tomu, že obe tieto krajiny patrily dakedy k Uhorsku. Liberáli boli aj v tejto otázke celkom slepi. Teraz je tomu celkom ináč. Šafárenie ministra spoločných finančných záležitostí v celom obore, zvlášte ale dotyčno Bosne a Hercegoviny prísne, bezohľadne, lež spravodlivo posúdili v delegácii ablegáti kresťanskej ľudovej strany *Ján Molnár, Mikuláš Zboray a Franc Buzáth*. Na návrh týchto ablegátov vplyv Uhorska musí byť uplatnený vo školách a v celej správe Bosne a Hercegoviny. I keď považíme, že k zaokrytiu potrieb týchto dvoch zemí aj naše Uhorsko nie v malej miere prispieva, keď vezmeme do ohľadu, že nachodí sa tam mnoho ľudu z Uhorska, neohrozené a zmužilé vystupovanie kresťanskej ľud. strany v delegácii je svedectvom toho, že táto politická strana verne svojmu programu, na každom mieste, pri každej príležitosti zastáva záujmy pospolitého ľudu.

Účinkovanie kresťanskej ľudovej strany v delegácii je zrejším dôkazom toho, že ľud pospolitý nemá odhodlanejšej a neohrozenejšej obrany a ochrany, ako mu je kresťanská ľudová strana.

Buďme dobrí katolíci!

«Tichý a pokorného srdca» bol Pán Ježiš a svätým učením svojim podmanil sebe celý svet.

Táto tichosť a pokornosť srdca, žiaľbohu, mnohým chýbajú prítomne. Predsa ale bez tejto nemôžeme byť dokonalými katolíckymi a neobdržíme večné blahoslavenstvo. Kým cirkev prenasledovali, boli sme vernejšími katolíckymi, jaknáhle ale počali sme cítiť sa slobodnými a voľnejšími, zabudli sme na Boha. K tomuto spojili sa naproti nám rozliční falošní proroci a vrhnúť sa na stádo, rozoháňajú ho a hlásajú ľudu nášmu: «Nie viera ňa spasí, ale reč materinská. Nie tak za cirkev ži, lež za slovenčinu. Nemiluj bližneho tvojho, lež vyhrňaj rukávy a dvíhaj päste na toho, čo nenie národovcom. Nectí kňazov a biskupov, lebo nenapomáhajú naše ciele, odtrhni sa od Rímu, lebo odtiaľ nič nedostaneš». Že ako pustošia kvetúce nivy cirkve falošní proroci, žiaľbohu, zkusujeme. Kde je tu tá poníženosť a pokornosť srdca, ktorú Spasiteľ prechovával v sebe a ohlasoval? Či falošní proroci prítomne v novinách jejich nepovzbudzujú ľud k neposlušnosti oproti biskupom a oproti kňazom, ktorí neschvalujú tú politiku, ktorá ľud náš rovno do záhuby ženie? Čo vyhrá ľud náš s tým, keď natiahne na seba vyšívanú košielku, vyhrnie si rukávy a za tú našu slovenčinu zanechá tých kňazov, ktorí hlásajú lásku k bližnému, poníženosť a pokornosť srdca a pripojí sa k tým falošným apoštolom, ktorí tešia sa z toho, keď ľud kľaje na kňazov, hrozí sa pášou biskupom, ba aj keď vyhráza sa pápežovi, že odtrhne sa od Rímu? Teda národniarstvo spasí ľud náš a nie prikázanie cirkve Kristovej? Či to môže byť božské alebo cirkevné, čo tí falošní proroci ohlasujú, keď verejne píšou alebo hovoria: kameňuj, podpaluj, tľ toho, kto nenie za tú našu slovenčinu a kto nevtizuje na

mladého a neskúseného človeka, ktorý vystatuje sa s tým, že písal grobiansky list svojmu biskupovi a ktorého vysokomyseľnosť len s ablegátstvom sa nasýti. Apostolovia neštvali sa medzi sebou. Vo všetkých skutkoch svojich prejavovali lásku ku Kristovi a tú najväčšiu poníženosť a pokornosť srdca. Čo by bolo bývalo z malého stáda, ako pozval cirkev božský Zakladateľ, keby ju tak falošní opoštoli boli viedli, ako sú tí terajší proroci? Istotne by bola zahynula, lebo tí neboli by stavali, ale rúcali. Tak iste povedie sa aj tým katolíkom, ktorí dajú sa viesť skrze skalické «Noviny» a luteránskeho «Týždenník». Beda im, lebo tá divokosť, ktorú ssajú do seba z týchto nekatolíckych novín, nevedie k dušnému spaseniu a bez tohoto život náš nič nostoní. Duša takýchto nešťastníkov podobá sa k zanedbanej zemi, kde burina a bodlač udusí sľachetné zrno.

Na všetky strany ozýva sa heslo katolíckych politikov: «My katolíci aj v politike musíme byť silní». Svätý otec píše v enciklike «Vehementer», francúzskym katolíkom vydané: aby so smelou odvážlivosťou stáli k obrane svätej cirkve a z tejto príčiny, aby sa obliekli — dľa slov apoštola — do rúcha svetla. Napomína ich: zapamätajte si, že daromné bude namáhanie vaše, jestli s potrhávanými silami mienite odbiť útoky nepriateľa. Uduste teda v sebe — ak máte takéto medzi sebou — city nesvornosti a na tom sa usilujte, aby vás viazalo k sebe také ustálenie vôle a taká rovnosť činenia, ktorá patrí sa na takých mužov, ktorí chytili sa k vydobytiu jednej spoločnej záležitosti, a síce takej záležitosti, k vôle ktorej hotový byť musí každý jedon k tomu, že keď potreba tak donesie i tú najväčšiu obeť — svoj úsudok, svoju mienku — musí druhým podrobiť. Najuzšia refaz nech viaže vás k tým, ktorých povolaním je riadenie náboženských záležitostí, a síce k vašim kňazom a k biskupom, v prvom rade ale k tejto apoštolskej stolici, na ktorej — ako na striedišti — leží viera katolíkov a k viere primeraná činnosť».

Toto nakladá svätý otec francúzskym katolíkom. Čítali tí naši falošní proroci toto vážne napomenutie pápeža? Tak robia, ako to on nakladá? Ten veru nekáže rukávy vyhrňať ani písať s cepami, lež káže svornosť a spolčovanie sa. A preto veľmi previnili sa tí naši falošní proroci, jestli vás potkne také nešťastie, aké uvalilo sa na francúzskych katolíkov.

U nás, hoc je nás katolíkov najviac, predsa sme v každom ohľade poslední. Snáď keby nás prenasledovali, zobudili by sme sa a robili by sme dačo za Krista. V Nemecku a v Anglii pod nátlakom protestantizmu utešene vyvíňuje sa katolíctvo, u nás — žiaľbohu — neznať ani stopy prebudenia sa katolíkov, hoc dost nás tlačili a potupili liberáli. Na nič nevieme ukázať, že sme to vydobudli so spoločnou silou. V najvyšších úradoch naši nepriatelia, freimaureri sedia, ktorí — prirodzená vec — sľahnú po nás, kedy chcú, bez toho, žeby sa nás báť museli. Pozrime ich noviny. Deň pe deň pomlúvajú nás bezočive, lzú na nás, potupujú kňazov našich, posmech robia z najsvätejších vecí našich a kto číta tieto špinavé spisy a noviny? Zväčša katolíci. S radosťou čítajú hany o kňazoch a luhaniny o obradoch našich. Vedia to aj skalické noviny, čo je milé ľudu pokazených mravov, preto daly sa do poriadnych kňazov a potupujú tých katolíkov, ktorí nebrešú s nimi. Žid, luterán, kalvín, vôbec inoverec, cti si svojich kňazov a donáša obeť za svoje náboženstvo. Medzi nimi nie sú judáši a falošní proroci, kdežto u nás je ich na zbyť.

Nuž ale prečo sme my všade poslední? Je-li to pre nemotornosť a pre bojzlivosť?

Snáď nie celkom, veď vieme sa aj vychvalovať. Či snáď viera katolícka je na tolko smiešna a nepotrebná, že nie je hodna úcty a obrany? Ani to nenie pravda, veď židovská viera, ako ju teraz zachovávajú a vyznávajú, je ozaj smiešna a aký krik by nastal, keby sme ju s najmenším obrazili? Snáď všeobecná nevera, lahostajnosť v náboženstve a neznabožstvo je príčinou úpadku katolíkov? Áno, aj to, lenže aj v tomto ohľade sme tí najpodlejší, lebo novomódny žid alebo protestant hoc je aj neznaob, predsa bráni svoju vieru, jedine my katolíci pomáhame nepriateľom našim haníť cirkev a jej kňazov. Prečo? Lebo nemáme katolíckeho presvedčenia. A keď hľadáme pôvod naničhodnosti našej, v prvom rade posúdiť musíme výchovu rodinného krbu. Včulajší rodičia nenaučia deti k poslušnosti a k vrúcnej modlitbe a tak chybuje u týchto tá trpezlivosť, poníženosť a pokornosť srdca, čo je najväčšou cnosťou dobrého katolíka. Nenučia deti milovať náboženstvo a ctiť kňazov. Ďalej idem. Známa vec, že tlač je pevná zbraň a že židov, protestantov a slobodných murárov alebo freimaurerov, tlač spravila mocnými. Ale aj obetujú mnoho za svoju tlač a veru ani haliera nedávajú za tlač katolícku. My ale vydržiavame ich spisbu, ktorá ustavične haní a potupuje našu cirkev, za svoju tlač ale nič neobetujeme. Na všetko máme peniaze, ale na dobré a čistokatolícke noviny, ako sú aj náš «Kreštan», nemáme haliera. Kolko razy sme vraveli, že «Kreštan» nesmel by chybovať ani len v jednom katolíckom dome. A či je to tak? Kto je vina tomu, že ľud nevzdeláva sa tak, ako v cudzích krajinách? Prečo je to, že mnohí a mnohí majetní katolíci nečítajú a nedali by haliera na noviny? Prečo je to, že keď aj založí daktorý horlivec spolok katolícky, ten len živori a po krátkom hladovaní zanikne? Prečo je ľud náš taký lahostajný, zaostalý a chladný? Prečo aj pri voľbách radšej hlasuje na inoverca, ako na katolíka? Prečo nemá ľud náš to povedomie, že katolíci aby len za katolíka bol? Preto, lebo ľud fažko dá sa k tomu vychovávať. Aby ale nešťastie ľudu ešte väčšie bolo, povstali falošní proroci, ktorí ho hubia, kazia duševne a telesne, živým slovom a bezbožnou tlačou.

Úbohý ľud náš len vtedy bude šťastlivý na zemi a spasený vo večnosti, keď bude tichý a pokorného srdca, ako to učil Pán Ježiš.

Hortlivý katolíci.

Slovenská ľudová strana nestojí na stanovisku katolíckom, verný katolíci nemôže súhlasíť s touto stranou!

POLITICKÉ CHÝRY.

Odpoveď pánu Sasinkovi

Čudujeme sa pánu Sasinkovi, že ako spravodlivý človek, ktorý behom mnohých rokov účinkuje dľa svojho presvedčenia, nevie to pochopiť, prečo kresťanská ľudová strana bráni sa proti národnostným a nešťastnej politike jejich. Veď každý nahliadne, že túto politiku nevedú ľudia kresťanskej politiky. Možno, že nachodia sa medzi nimi ľudia kresťanského presvedčenia, ba aj katolícki kňazi, títo však nenie sú hlavní vodcovia tohoto smeru. V parlamente a na vonku v širokých vrstvách obecnstva, obzvlášte ale v novinách, takých ľudí vidíme ako popredných vodcov, ktorí si nežiadajú uplatnenie kresťanských zásad vo verejnom živote, ktorí v srdcia ľudu zasiaľ chcejú semeno zásad nového pohanstva, ku ktorým patrí aj zásada národnostná, jejžto uplatnenie a panovanie nesmierne škody a útrapy zapríčinilo kresťanstvu po všetkých krajinách. To tvrdí pán Sasinek, že v Uhorsku väčšinu katolíkov tvoria Slováci. Veľmi sa tomu čudujeme, ako vážneho zmysľania človek voľačo takéhoto povedať môže. Dotyčne toho, čo pán Sasinek o programme kresťanskej ľudovej strany hovorí, opakujeme to už do stokrát verejne, že kresťanská ľudová strana v programme jej ani len lítkerky nezmenila. Konečne to píše pán Sasinek, že kresťanská ľudová strana a národnosti v hlavných veciach stoja na srovnávajúcom sa stanovisku. Poťažne tohoto uvádzame nasledujúcu udalosť: zohorského kaplána preložili na druhú stanicu. Toto použila redakcia tých novín, do ktorých pán Sasinek píše a vyzýva ľud nasledovne: *«Nedajte si ho, čo chce cirkevná vrchnosť, snáď pobúrať to kráľovstvo božie v srdciach vašich, ktoré on tak krásne pestoval? Primas je tu malý pán, proti ľudu nikto nič nevyvedie, pýtajte si zpät vášho pána kaplána, až neviete ako, prídte do našej redakcie, poradíme vám»*. Dívajte sa pán Sasinek, na takýto spôsob my nemôžeme rovnaké stanovisko zaujímať, vzdialení sme jeden od druhého, ako nebe od zeme. Tieto slová dokazujú, že to nenie ani kresťanské, ani katolícke stanovisko, ktoré redakcia týchto novín zaujíma. Je to anarchia v cirkevnom živote. Pýtame sa preto pána Sasinka, či katolíckeho presvedčenia človek môže dopustiť sa dačo podobného?

«Kto slovenský ľud miluje, ten nesmie byť kňazom».

Sto a sto katolíckych kňazov máme, čo pochádzali a pochádzajú zo slovenských rodičov, žili a žijú medzi ľuďmi slovenským, starali sa a starajú sa oň otcovsky a títo všetci neboli by milovali ľud slovenský? Svätého života a svedomitých kňazov ani primas, ani biskupi nikdy

neprenasledovali. Boli a sú biskupi, čo úprimne milovali a milujú ľud slovenský; boli a sú kanonici a iní cirkevní hodnostári, čo za ľud slovenský veľké obete hmotné donášali a aj teraz donášajú. Blahej pamäti *Juriga*, kanonik ostrihomský, celé generácie Slovákov vychoval. Bude toto aj pán Bielek vedieť. Nikdy nepýtal sa nikto či a nakoľko kto miluje ľud slovenský. Včul razom to hovoria, že kto slovenský ľud miluje, ten nemôže byť kňazom. Milovať môže kňaz katolícky svoj ľud slovenský, to mu nikto za zle mať nebude. Len to musí sa za zle mať, keď dakto nečestnými prostriedkami, za nebezpečné ciele a v takej spoločnosti bojuje, ako sú páni *Bielek* a *Hodža*.

Hodžova politika.

Ako istý spolupracovník pri vzniknutí národnostných pohybov na to upozornil, že tieto zaiste ku početnejším apostaziám povedú, národnostné noviny pohoršili sa nad tým. Včul ale čo sa stáva? Hodža v každom jednotlivom čísle svojich novín uverejňuje články, v ktorých najvyšších hodnostárov katolíckej cirkve Uhorska tými najpopulárnejšími, najhnusnejšími a najpodlejšími nápadami tupí a uponižuje do čierneho blata. Dnes-zajtra to tak ďaleko príde, že katolícki biskupi po slovenských krajoch neodvážia sa udelovať sviatosť birmovania, aby nesvedomite pobúreným ľuďom inzultovaní neboli. Neideme tu uvádzať, ako a čo všetko Hodža píše, bo sa to doprosta ani reprodukovať nedá, nad mieru sa však čudujeme nad tými katolíckymi kňazmi, ktorých svedomitosť ešte ani toto neuráža.

Pán Hodža, ako novinkár.

Uvádza Hodža vo svojich novinách reč Skyčákovu a pri tom keď sdeluje čo povedal Skyčák o giraltských udalostach, píše Hodža: Hlasy z ľudovej strany: dobre urobil ten slúžny. — Pozreli sme úradnú zápisnicu, tam o tomto ani slova nestojí. — Pozdejšie píše: Ľudáci kričia: veľmi dobre, aj vás by mali vykázat z Oravy. — Ani toto nestojí v úradnej zápisnici. — Konečne keď Skyčák o Hlinkovi hovoril, toto píše Hodža: Ernszt skočil do reči, dobre urobil, tak mu treba. Skyčák však udajne takto pokračoval: dobre urobil, tak môže hovoriť len nepriateľ ľudu a pravdy. — V zápisnici ale takto to stojí: Ernszt skočil do reči, ani to nenie pravda, že ho preto suspendovali, bo už dávno bol suspendovaný. Z nasledujúcej vety, ktorú Hodža privlastňuje Skyčákovi, ani slovička nenie v úradnej zápisnici. — Ponevác Hodža celú reč Skyčákovu z parlamentárnej zápisnice preložil, ležala pred ním celá zápisnica, ostatnú osnovu verne preložil, túto čiastku jej ale dľa svojej chuti preinačil, z čoho zrejme nasleduje, že Hodža pri tomto jeho preklade osnovu parlamentárnej zápisnice svedovoľne a zlomyseľne pofalšoval.

Porady kresťanskej ľudovej strany.

Dňa 12. júla o 6. hodine večer držala kresťanská ľudová strana poradu vo vlastnom kruhu. Na porade predsedal *Štefan Rakovszky*. Zápisnicu viedol *Edmund*

Beniczky. Prítomní boli ablegáti: Franc Buzáth, Július Jánoky-Madocsányi, Béla Rakovszky, Koloman Brestyenzsky, Alexander Ernszt, Mikuláš Zboray, Pavel Kovács, Béla Csitáry, gróf Gejza Majláth. Prišiel ku porade aj minister náboženstva a výučby gróf Albert Apponyi a predniesol predmety štátneho rozpočtu jeho torby sa týkajúce. Kresťanská ľudová strana prijala rozpočet štátny a splnomocnila ablegáta Franca Buzáth, aby v jej mene na sneme prehovoril.

Druhú poradu držala kresťanská ľudová strana v sobotu dňa 14. júla pod predsedníctvom ministra okolo osobnosti kráľa grófa *Aladára Zichyho*. Zápisnicu viedol *Edmund Beniczky*. Prítomní boli Štefan Rakovszky, Franc Buzáth, Béla Csitáry, Alexander Ernszt, Otto Förster, Pavel Kovács a Koloman Brestyenzsky. Pojednávalo sa o štátnom rozpočte a po odbavení vnútorných záležitostí zakončila sa porada.

Ablegát kresťanskej ľudovej strany medzi svojimi voličmi.

Georg Szmrecsányi, ablegát kresťanskej ľud. strany volebného okresu považsko-bystrického tieto dni chodil po svojom okrese a navštívil obce: Bellus, Nosic, Kocs-kóc, Pruzina, Csicsman a Mojtény. Voličia vo všetkých obciach obľúbeného ablegáta prijali radostne a s veľkým oduševnením. Tak sa to aj patrí, ľud vidí, že sa ablegát oň stará, že ho miluje a v jeho zákonných požiadavkách podporuje. Nahliadnu konečne voličia každého okresu, že je to radosť a veľké šťastie kresťanského ľudáka mať za ablegáta.

Z CUDZOZEMSKA.

Z Rakúska.

Slobodomyselníci vystrájajú sa aj v Rakúsku zreformovať zákony o stave manželskom. Vyslanec Tschau podal snemu dotyčne tohoto zákonnú predlohu, ktorá je odovzdaná podvýboru ku ďalšiemu preskúmaniu. Členovia tohoto podvýboru sú vyslancovia: Geżowski, Tschau, Hruban a Schöpfer. Proti tomuto pokusu slobodomyselných obracia sa ale katolícke obyvateľstvo Rakúska a po všetkých obciach zbierajú podpisy, akých už veľa tisíc majú a predložia ich ako protest snemu.

Francúzsko.

Francúzska vláda jedno za druhým zatvára školy katolíckych kongregácií. Takýchto škôl dňa 12. júla tvorila 131. Po tomto nech ešte dakto hovorí, že Francúzi sú národ vzdelaný a učený. Veď dnes-zajtra už ani poriadnej školy nebudú mať.

Rusko.

V cárskej zahrade v Peterhofe dňa 15. júla anarchista zastrelil generála Kozlov pri prítomnosti mnoho ľudu. Chcel vraj Trepova zastrelif. V celom Rusku vri. Cár akiste rozpustí ruskú dumu.

KRAJINSKÝ SNEM.

9. júla.

Zasadnutie snemovne tohoto dňa upomínalo na obštrukciu predošlých časov. Pokračovalo sa v debatte o adrese na kráľa. Predseda Julius Justh zahájil zasadnutie a po odbavení formalít pozdvihol sa ku slovu Rumun Korjolan Bredičeanu, ktorý v dlhšej reči vyslovil sa za národnostnú adresu Michala Polita.

Na reč Bredičeanovu odpovedal ablegát Georg Nagy a prijal adresu koalície.

Ako posledný rečník vystúpil Rumun a národnostný vyslanec Alexander Vajda. Čo všeličo porozprával, to sa ťažko dá opísať, bo to zaiste ani sám nevie. Aby dlhšie rečník mohol, čítal výtahy zo všeliakých novín, kníh a listov. Konečne vyslovil sa o autonomii v tom smysle, že *jestli autonomia povolená bude katolíkom, rumunskí grécki katolíci odtrhnú sa od Rímu a prestúpia ku pravoslávnyim*. Predseda na toto energične napomenul rečníka, že nedovoluje na sneme búrenie proti náboženstvu.

Čo povedia na toto osvedčenie rumunského ablegáta Vajdu tí katolícki kňazi, čo s jeho stránkou držia? Snáď ho len nebudú nasledovať, keď sa od Rímu odtrhne?

Predseda snemu po ustálení budúceho denného poriadku o 2. hod. zaključil zasadnutie.

10. júla.

Zasadnutie zahájil predseda Julius Justh a oznámil domu, že Béla Barabás zrieknul sa svojho aradskeho mandátu. Ku slovu ohlásil sa slovenský národnostný vyslanec Franc Jehlička. Zaoberal sa so sociálnou otázkou a potom prešiel na národnostné ponosy a požiadavky. Prijal adresu Politovu.

Za Jehličkom rečnil Rumun a národnostný ablegát Aurel Vlad. Medzi iným to povedal, že on národnosti ako otrokov považuje, ktorým je to všetko jedno, kto bude jejich gazdom. Vyslovil sa za adresu Michala Polita.

Po Vladovi rečnil barón Bánffy a za týmto Rumun a národnostný ablegát Aurel Maniu. Vopred zaoberal sa s rečou Bánffyho. Rozprestieral sa v reči o utvorení právneho a národného štátu, o autonomii katolíkov a o reforme volebného práva. Napokon prijal adresu národnostných vyslancov.

Ponevác sa viac rečníkov nehlásilo, predseda oznámil debattu o adrese ako zakončenú.

Po zakončení debatty ministerpredseda Alexander Wekerle odpovedal na reči, ktoré behom debatty v snemovni povedané byly. Adresa, ktorú vystavila väčšina snemovne, obsahuje program vlády. Snemovňa touto adresou vyslovuje svoju ochotnosť, že v prevedení záležitostí v trónnej reči kráľa uvedených podporovať chce vládu. Z adresy, jejžto pojednávanie zakončené je, vy-

svitá, že sa vláda stará o hmotné záujmy ľudu, je v nej reč o progressívnej dani, o najmenšom dôchodku, vôbec o všetkých reformách. Povedal ďalej ministerpredseda, že vláda veľkú váhu kladie na to, aby každá cirkev v rovnakej miere účastná bola štátnej podpory ku cirkevným a kultúrnym cieľom. Zaoberal sa potom ministerpredseda s vystupovaním a s rečami národnostných vyslancov, ktoré nezodpovedajú vážnosti snemu. O programme národnostnom povedal, že ho on nezná, to ho ale uspokojuje, bo ako vidí, neznajú ho ani sami národnostníci. Národnostní vyslanci žalujú a ponosujú sa, že pri voľbách nezákonnosti a krivdy trpeli. On len to vie, že v okresoch, kde voličia nehlasovali na nich, týchto ešte aj včul musia žandári brániť. Časopisy národnostné jednotajne búria s heslami: Los von Rom (preč od Rímu). Los von Ungarn (preč od Uhorska). Poťažne sociálnej otázky pod jejich heslami ukrýva sa komunizmus, totiž rovnaké rozdelenie majetku. Nie s takýmito požiadavkami nech predstupujú, lež s požiadavkami, ktoré sa v rámci zákonov uskutočňujú a vtedy aj dľa spravodlivosti vyplnené budú.

Po ohlásení sa Bánffyho a Vlada, predseda s ustálením budúceho denného poriadku o 2. hodinách zakončil zasadnutie.

11. júla.

Na zasadnutí predsedal najprv Julius Justh a potom Štefan Rakovszky.

Ministerpredseda predostrel snemu zprávu kvótového výboru.

Minister obchodu Franc Kossuth predostrel návrhy straniva stavať majúcich sa vicinálnych železníc, návrhy odovzdané sú finančnému výboru.

Referent Pavel Hoitsy predostrel zprávu finančného a hospodárskeho výboru snemovne v záležitosti obchodnej smluvy, ktorá so Švajciarskom dňa 9. marca 1906. uzavretá bola. Spolu predložil aj zprávu finančného výboru dotyčno rozpočtu na rok 1906.

Referent Aladár Ballagi poťažne adressy na kráľa povedal záverečnú reč, v ktorej odporúčal ku prijatiu adresu snemovej väčšiny. Adresa väčšiny, povedal zodpovedá terajšej politickej situácii a je vhodná k tomu, aby medzi kráľom a krajinou porozumenie upevnila. Preto odporúča túto adresu ku prijatiu.

Michal Polit, ako pôvodca národnostnej adressy, keď tvrdil, že aj Srbi sú dobrí vlastenci, hovorí že jeho, patrične národnostných, adresa je lojálna, mierna, konciliantna, odporúča ju ku prijatiu.

Koriolan Breďiceanu prehovoril v osobnej otázke, na čo nasledovalo hlasovanie. Snemovňa ohromnou väčšinou hlasov prijala návrh adressy koalície.

Nasledovalo potom pojednávanie adresného návrhu aj v podrobnosti, pri ktorej príležitosti referent Ballagi navrhol viac zmien, ktoré snemovňa prijala a s tým sa pojednávanie adressy zakončilo.

Po ustálení budúceho denného poriadku ablegát Ernzt Bródy interpelloval ministra pravosúdia Polónyiho v záležitosti časopisu socialdemokratického «Világsza-

badság», v záležitosti nočných štátnych fiškálov a slobody tlače.

Minister pravosúdia Polónyi odpovedal, že vláda shabaním spomenutého časopisu obránila slobodu tlače, lebo časopis «Világszabadság» búril poľných robotníkov ku štrajku, čo by tak gazdom ako robotníkom ohromné škody bolo narobilo.

Odpoveď ministra, krom niekoľkých, medzi ktorými nachodili sa aj ablegáti národnostní, snemovňa vzala v známosť.

Predseda o poltretej hodine po obede zaključil zasadnutie.

12. júla.

O štvrt hodiny prvej ako obyčajne otvoril predseda Julius Justh zasadnutie snemovne.

Andrej Ráth prečítal osnovu adressy na kráľa, ktorú snemovňa po tretom čítaní prijala.

Potom predseda a zápisník podpísali a zapečatili adresu.

Referent Ladislav Rátkay predložil v mene finančného výboru finančnú konvenciu s Horvatskom, ktorá v celom obsahu prijatá bola bez vsetkej zmeny.

Po odbavení iných formálnych predmetov a ustálení budúceho denného poriadku predseda zaključil zasadnutie.

13. júla.

Predseda zasadnutia Julius Justh.

Snemovňa vzala v známosť zprávu kvótového výboru a prijala bez debatty zákon obchodnej smluvy so Švajciarskom, taktiež v tretom prečítaní finančnú konvenciu s Horvatskom.

Po ustálení budúceho denného poriadku predseda o poldvanástej zaključil zasadnutie.

14. júla.

Zasadnutie zahájené bolo o desiatej hodine. Predseda Julius Justh oznámil snemu smrť ablegáta Mórica Pistóryho. Začalo sa na to pojednávanie štátneho rozpočtu na rok 1906. Referent Pavel Hoitsy predniesol, že vláda zostavila rozpočet čo možno najmiernejší, aby sa teda ohľadom na terajšie mimoriadne okolnosti debatta do dĺžky neprefahovala.

Zo stránky národnostnej hovoril o rozpočte rumunský ablegát Mikuláš Oncu a vyslovil sa proti predlohe rozpočtu.

Franc Buzáth, ablegát kresťanskej ľudovej strany v mene tejto strany prijíma rozpočet. Rečník dôkladnou znalosťou rozobral a vysvetlil rozpočet z finančného a politického stanoviska a dal výraz tej nádeji a tomu presvedčeniu, že terajšia vláda ku všeobecnej spokojnosti i na ďalej spravovať bude krajinu. Reč tohoto vyslanca kresťanskej ľudovej strany vzbudila pozornosť celej snemovne.

Rečnil potom Pavel Lázár a Ernest Kovács, snem prijal vo všeobecnosti preliminár krajinského rozpočtu a s tým zaključené bolo zasadnutie.

Na dennom poriadku budúceho zasadnutia je podrobné pojednávanie rozpočtu.

BESEDNICA.

Syn ako socialdemokrat.

Peter Varečka, robotník a socialdemokrat sedí v krčme a popíja si vesele.

— Nič nestojí náš život, — hovorí. — Horší sme nad hovädo. Hlušíme, zdierame sa a čo máme z toho? Ja sa ani len nenažeriem poriadne. Robím a hladujem, a pritom ešte kopu krkavcov musím vydržiať. Aby čert vzal všetkých pánov a kňazov! Tym je dobre. Nerobia nič a predsa žijú bez starostí. Je to spravodlivosť? Kto to nariadil, aby sme my bedári mozolili na nich.

— Pravdu máš Petre, — prizvukovali prítomní. — Neboj sa, nebude to na veky trvať.

— Ani nech netrvá, — pokračoval Peter. — Čože bude zo mňa? To, čo je aj môj otec. A z mojich detí? To, čo som aj ja. Žobrák a žobrák. Cítim, že tratím silu a že aj špik mi ubýva a predsa nie som vstave toľko vyrobíť, abych vydržal deti aj rodičov. Ešte aj títo starí darebáci prišli mi na krky. Troje detí, otec a svokra. Kde bych ja to stačil? Starci dosiaľ pánom robili. Pri nich sa zodrali a teraz, keď už nevládzu robiť, sotia ich mne: na, včul ty sa staraj o nich, nám sú už daromní. Je to nie pravda? Čo som ja mal zo starých? Na mňa robili? Ja mám byť povinný dať im tú penziu, ktorú od pánov majú žiadať?

— Pravdu máš Petre, — ozýva sa zo všetkých strán. — Nech zhnú tí panskí bruchopasnici!

Peter buchol pästou na stôl, chytil pohár s rozhorčenou tvárou a s divým pohľadom štrngne si s kamarátmi, potom podá hostinskému prázdnu fľašku a ten bez rozkazu vie, čo má robiť.

— Tam je svokra, — hovorí Peter ďalej. — Či ju mám na ulicu vyhodit? Pred dvoma rokmi bola práčkou, lanského roku ešte flajnárčička, toho roku je už ale na nič. No a jej silu kto vycical? Snáď ja, alebo moja žena? Kto vsadil do jej nôh látku? Do prsú kašeľ? Nie ja, nie a, nie ja. Cti otca a matku, kážu kňazia, nuž ale na koho robí ten otec a tá mater? Na pánov. Nuž ale starých psov vyhadzujú, nech ich cti syn a dcéra.

— Tak je, pravdu hovoríš! — kričali podnapití druhovia socialdemokrati.

— Zhnusil sa mi celý život, — pokračoval Peter. — Vrie vo mne, keď pána vidím. Ale viem, čo urobím, keď vypadne mi z ruky kladivo.

— Čo urobíš Petre? — pýtali sa kamaráti. — Daj nám radu.

— Obesím sa, — odpovedal Peter tichým hlasom, potom podoprel si hlavu pästou.

— Veru, veru, inšie ti ani nepozostáva. — vravel Ignác Hoblík, socialdemokrat.

Za ten čas, čo sa toto v krčme dialo (kde Peter nechával väčšinu svojho výrobku) v malej izbičke jeho bývania sedia dvaja starci, chlap a žena. Pri starikovi je malý vnuk a pýta sa:

— Aj vy ste jedávali mäso na večer?

— Jiedol veru. Aj tvoj otec dostal, hoc nebol ani tak veľký, ako si ty. Nie každý deň, lebo nepracoval, ale vtedy dal som mu krajciar, za ktorý si potom mohol kúpiť čo chcel.

— A prečo aj my nedostaneme krajciar? — pýtal sa chlapec ďalej.

Starý otec vzdychol.

— Len kazte tie deti! — vrešfala Varečková z kuchyne. — Nedbali by ste, keby detská peniaze dostávali na večeru. Pravda, vám je ľahko, celý deň sedíte v kúte, my však potrháť sa môžeme v robote.

Starík zatriasol sa od ľaku a odtisol od seba svojho vnuka.

— Nič zlého som neurobil, len som rozprával chlapcovi, — vyhovárал sa starec.

Vzal podnôžku, postavil ju do kúta, sadnul si na ňu a ani sa len nepohnul. Chlapec však vybehnul na ulicu pozrieť, či už ide otec. Chudák, bol veľmi hladný. Braček jeho tichúčko sedí v kuchynke a vonia zápach gulášu. To chystala matka otcovi na večeru. Pomyslel si, ako mu bude dobre, keď bude veľkým a bude robiť vo fabrike. Keď príde domov, sadne k stolu a zjje celú porciu gulášu, práve tak, ako to aj jeho otec robieva. Ale kedy že to bude!

V izbičke je tma, len pri okne vidieť voľačo. Tam sedí na otrhanej pohovke jedna stará žena. Má hlavu ako jablčko, oči zažmúrené, ústa otvorené, ustavične chripí a kašle. Tej by tiež lepšie bolo pod zemou, ako tu.

V tmavej izbičke zrazu ozve sa plač malého dieťaťa. Starý otec stane zo stolca a ide ku kolíske. Na plač aj starena ožije a volá:

— Marka, Marka, dieťa plače!

— Nekričte! — odpovie tá.

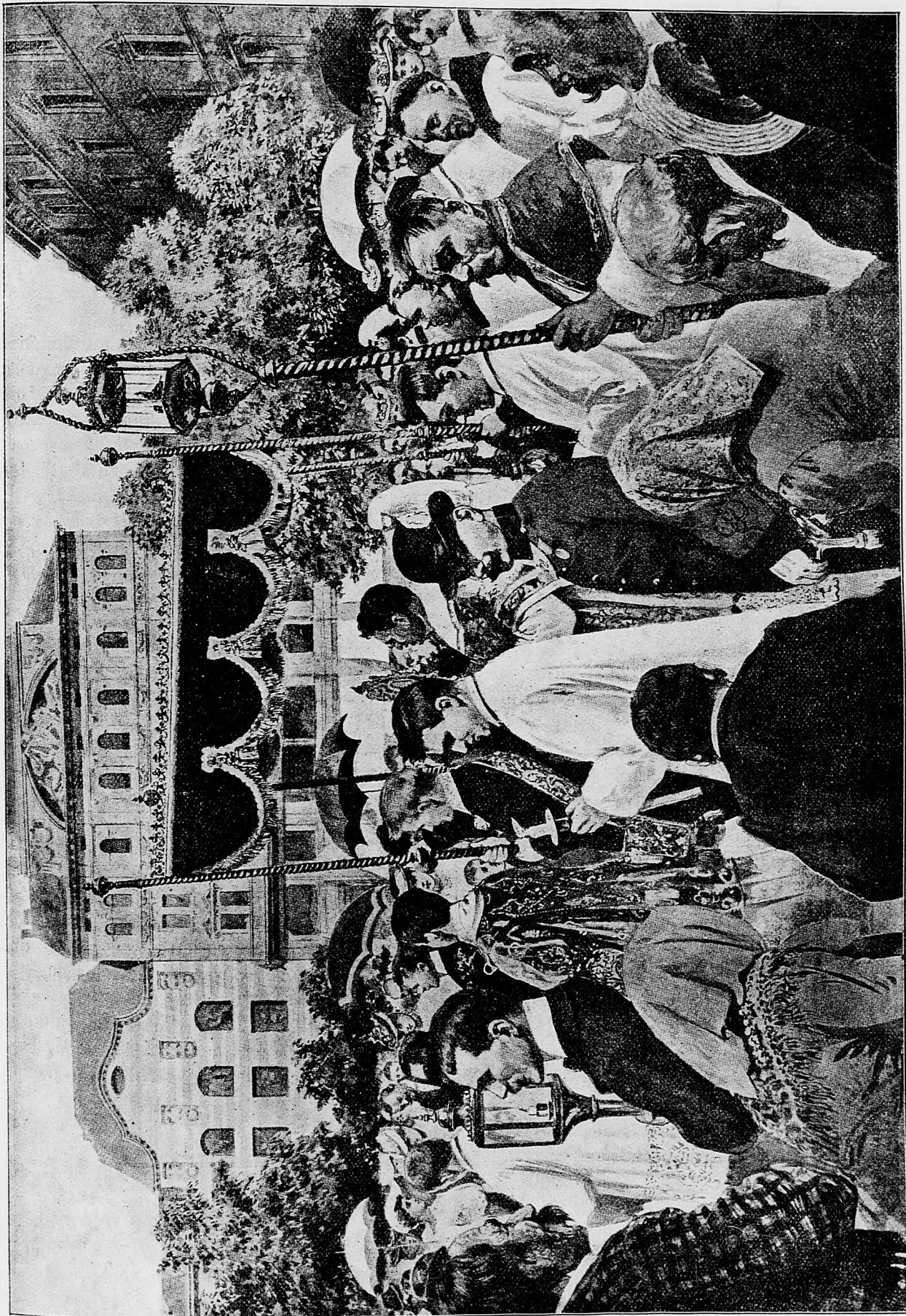
Starena na to umlkne, zavre oči a suchá nohami.

Chlapec príbehne z ulice.

— Tatko idú! — kričí.

Na to prinesie matka lampu do izbičky, starík s dieťaťom sadne na stolček a dvaja chlapci utiahnu sa pri posteli. Kým príde otec, už je guláš na stole, vôňa jeho až tak štekli nosy prítomných. Nastane hrobové ticho.

Varečka nepovie ani slova, zhodí kabát zo seba, sadne k stolu a dá sa do jedenia. Matka vezme malé dieťa z rúk starého otca a tiež si sadne k stolu. Pred ňou je pohárik kávy a kúšik chleba pre maličkú. Na stole sú ešte štyri krajčičky chleba. Dvaja chlapci tichúčko a bojzljivo idú k stolu, vezmú chlieb a podelia ho. Jedon kus dostane starý otec, druhý dostane stará matka a oni tiež po jednom. Nastane neobvyčajná hudba. Hladní ľudia až tak sekajú zubami. Chlapci chytro hryzú a prežierajú, starci pomalíčky. Medzitým Peter Varečka chutne večeria.

Processia v deň Božího Tela v Budapešti.

Jeden kus mäsa zu druhým tratí sa v jeho ústach. Len kedy-tedy pozre prísny pohľadom na deti a na starcov. Žena jeho nemo krmi dieťa, ktoré vše usmieva sa a je ako vlč. Chlapci za okamih dokonali večeru. Vyvalia oči na otcov tanier a s otvorenými ústami sprevádzajú pohyby vidličky a lyžice. Idú s očima do taniera, vidia ako sa ponorí vidlica do riedkeho, ako pichne otec s ňou do mäsa a do zemiaka. Keď otec prehltnie, aj oni hltajú. Oba majú tú istú žiadosť, len jeden kústik. Ba či dostanem? Sotva, otec nezvykol deliť sa s večerou. Ten zavše odkrojí kus chleba, pri čom chlapci zatrasú sa.

Starý otec ešte vždy pasuje sa s jeho ľahodnou večerou. Je pri ňom džbán s vodou, z neho chlupne si za každým kúskom, aby sa tým lepšie šmíkal suchár. Zavše zabehnú mu omrvinky, pričom drhne sa a kašle, div sa mu prse nepuknú. Stará žena len triedku vládze požuval. Roztiahne ústa a pchá do seba suchý chlieb, pri čom divý pohľad upre na kávu malého dieťaťa. Len aspoň jeden-jediný glg, myslí v sebe. Jak ona, tak aj starý otec hľadia na Petra, jak chvátave prehltnú pariacu sa večeru a jako prelieva chutné jedlo z mysi do taniera. Staríkovi príde na um, keď ešte vládval pracovať a prišiel z práce domov, spolu jedol so svojimi a delil sa so všetkým. Teraz, keď je na milosť synovu zanechaný, musí sa uspokojiť so suchým chlebom, ba ešte aj ten koľko ráz ofrlú.

Peter dokonáva jedenie. Nadrobí chleba do mysi a povytiera ju ním tak, že na dne z guľášu ani len kvapky neostane. Potom vytiahne z vaku flašku so slivovicou a potiahne z nej, zatým zapáli si na fajku a púšťa husté kotúčo dymu. Malá izbička naplní sa za krátky čas dymom, zadúša starých, tí kašľú, div sa nezadusia.

— No a ty? — pýta sa Peter ženy.

— Ja som už večerala, — odpovie žena smutným hlasom.

Lež darmo by aj povedala pravdu, keď je už mysa prázdna.

— Mnoho kašľú títo starí, — hovoril ďalej Peter.

— Bola som dnes s mamou v nemocnici, — odpovie žena.

— No a čo tam?

— Nenie miesta. To mi povedali, že treba im dobrá chova a čerstvý vzduch.

— Ha-ha-ha, — smeje sa Peter. — Dobrá rada. Snáď ich mám do kúpeľa poslať a pečienkou chovať? Nech sa stará o nich na koho robili. Ja nestačím. Sám sa nenajem, nie toľkých zráčov vydržiať.

Starí čušia, ba ešte aj kašľé udusia. Čo by bolo z nich, keby ich Peter vyhnal. Trpia hlad a grobianstvo, veď to už nebude dlho trvať. Citia, že smrť za chrptom im stojí.

Tohoto sa dožijú rodičia na svoje staré dni keď sa ich syn stane socialdemokratom. *Fatranský.*

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan-a»!**

CHÝRNIK.

Cisárovná Eugenia v Ischli. Z Ischlu oznamujú, že cisárovná Eugenia, ktorá sa tam bola nateraz zdržovala, dňa 14. júla na poludnie odcestovala z Ischlu do Soľnohradu. O trištvrte na 12. hod. prišiel do hotela, kde bola cisárovná ubytovaná, jeho veličenstvo kráľ v sprievode hlavného adjutanta a odprevadil ex-cisárovnú na stanicu.

Schôdzka nemeckého cisára a anglického kráľa. Z Berlína oznamujú, že dľa «Nationalzeitungu» na smerodajnom mieste nepotvrdili ten chýr, že kráľ Edvard a cisár Vilhelm sa stretnú vo Friedrichskrone. Len tolko je pravda, že tí dvaja panovníci si už od dlhšieho času dopisujú a oba si žiadajú, aby sa toho roku stretli. Dvaja panovníci sa stretnú na nemeckom území.

Chýry z Liptova. Administrátorom v Trnoveci stal sa p. Ján Árvay, kaplán z Veľkého Bobrovca. — Dňa 2. júla vo sviatok Navštívenia Panny Marie sa vydržoval odpušť na Vlkolínci, ako na filiálke mesta Ružomberka. Veriace ovečky Vlkolínce na služby Božie ani len nenakukli. Hľa, svojou hlavatostou tak šliapu prikaz cirkevný, znejúci: «zasvätené sviatky svätif a omšu svätú nábožne slyšať». Kto sa zpúšťa P. Boha, toho aj Pán Boh opustí. Pán Boh je nie náhlivý, ale pamätlivý. Slová Krista Pána: «Kto vás, to jest kňazov, kazateľov neposlúcha, opovrha, ten neposlúcha. opovrha mňa». — Dňa 6. júla sa jeden 26-ročný mladík utopil vo Váhu, ktorý chcel prejsť, lenže veľká voda mu nedovolila, ale vzala ho so sebou. Mrtvolu nemôžu vynajst. Smrť je istá, lež jej hodina, v ktorú a miesto, kde zomre, sú neisté. Preto pozor, treba vždy byť k smrti pripravenými!

Chýry z Oravy. V noci zo dňa 10. na 11. júla v Hornej Orave taký dážď sa lial z pretrhnutého oblaka, že z toho veľká povodeň povstala. Hockde bolo vidieť malé more. Zeme, lúky plášť veľkej vody pokrýval. Potôčky vyzeraly ako rieky. Škody moc narobilo. Úrodu pokazilo. Brehy povymývalo. Železnica oravskej doliny nemôže ísť celou dráhou a kade chodí, tak ide veľmi pomaly a bojazlivo.

Chýry zo Spiša. V Nižnom Šmeksi bolo do dňa 5. júla 185 osôb. V belanskom Barlangligete bolo do 30-ho júna 513 osôb. V Šmeksi bolo do 30. júna 1141 osôb. V Tátraszéplaku bolo do 29. júna 307 osôb. — V Poprade dňa 30. júna 6 stodôl zhorelo. Bolo podložené. — Až do 30. júna vydal spišský podžupanský úrad 1883 cestovných passov. — Do Starej Vsi zase prišiel jeden nový židovský advokát, budú teda teraz už traja v tom židovskom hniezde židia advokáti. Ūbohá Stará Ves a Ūbohá Magura! — Vo Spiši boly počiatkom minulého týždňa veľké povodne, ktoré mnoho škody zapríčinili.

Narodeniny arcikňažny Klotildy. Z Alcsutha sdeľujú, že arcikňažna Klotilda dňa 8. t. m. slávila svoje 60. narodeniny. Slávnosť odbývala sa v rodinnom kruhu. Pri arcikňažne boli jej dietky: arciknieža Jozef, Orleánska kňažna Maria a arcikňažna Alžbeta. Ráno v dvornej kaplnke boli slávnostné služby božie. Na poludnie pozdravily arcikňažnu dedinské dietky.

Rožestvenského oslobodili. Ruský námornícky vojenský súd admirála Rožestvenského bol postavil pod obžalobu, lebo že bez obrany odovzdal Japoncom delovú korvetu «Bjedovi». Ako teraz z Kronštadu oznamujú, námornícky vojenský súd radil sa v tejto záležitosti za desať hodín a vyniesol nasledovný výrok: Štyria dôstojníci sú vinní, lebo odovzdali loď Japoncom a preto sa odsudzujú na smrť; súčasne ale predostre sa cárovi prosba, aby berúc ohľad na uľavujúcie okolnosti, dôstojníkov omilostil a potrestal ich tým, že ich vytvorila z armády a pozbavila daktorých práv. Admirála Rožestvenského a ostatných obžalovaných súd oslobodil.

Minister vnútorných záležitostí a vysťahovanie.

Minister vnútra gróf Julius Andrassy upravil prípis na knieža-primasa Klaudia Vaszaryho jako i na katolíckych biskupov. Minister v prípise prosí cirkevných hodnostárov, aby naložili kňazom, žeby pospolitý ľud poučili o tom, že v novom svete mnohých vysťahovalcov očakáva len sklamanie a trpký osud.

Usmrtil ho hrom. Na okolí Baňskej Štiavnice nedávno bola veľká búrka a ladovec, ktorý narobil mnoho škody v siatinách a v skosenom sene. V Hegybáne búrka zastihla 80-ročného gazdu Ondreja Zihu na poli. Starec išiel pod jeden strom, ale to bolo jeho nešťastím. Do stromu udrel totiž hrom a starca usmrtil.

Štrajk policajtov. Z Levoče píšu, že v Spišskej Belej vypukol zvláštny štrajk. Všetela policajti mesta a mestskí sluhovia vypovedali štrajk a uzavreli, že dotiaľ nebudú plniť svoje povinnosti, kým nedostanú popravie platy.

Nehoda jedného delostreľca. Z Póly oznamujú, že minulé dni počas cvičieb 4. pevnostného delostreleckého pluku udala sa poľutovania hodná nehoda. Jeden náboj predčasne vybúšil a kaprálovi Ketterlemu rozdrúzil ľavé koleno, takže úbohý kaprál navždy ostane mrzákom.

Pozor na deti! Z Trenč. Teplej píšu, že tam jedno dieťa padlo do studne, no na šťastie ľudia zbadali nehodu dieťaťa a ho vytiahli, takže sa mu okrem strachu nič iné nestalo. Druhý chlapec však pochopil horšie, toho totiž prešiel voz a nebezpečne ranil. Je ale nádej, že aj tento chlapec sa vylieči.

Kňazské prvotiny. Ernest Bokor, novovymenovaný kňaz arcibiskupstva ostrihomskeho dňa 8. júla držal vo svojej rodnej obci Žuk (stol. nitrianska) svoje kňazské prvotiny. Na slávnosti zúčastnilo sa mnoho susedných farárov a tiež aj veriaci. Kázeň držal Protáz Stefunko, kňaz z rádu sv. Františka a manuduktorom bol Štofán Bezák, farár malženický. Po cirkevnej slávnosti v dome rodičovskom bola hostina, na ktorej vyniesli mnohé zdravice.

Lapený vysťahovalecký agent. Zo Sátoraljaujhelyu sdeľujú, že tamojšia polícia pomocou jedného tajného policajta budapeštianskej polície vystopovala, že v stolici zemleplénskej účinkuje viac vysťahovaleckých agentov, ktorí vábia ľud do Ameriky. Jedného člena bandy menom Grosmana už aj chytili a odsúdili ho na 300 korún peňažnej pokuty a na dva mesiace do väzenia.

Srazil ju vlak. Z Debrecína oznamujú, že neďaleko stanice Csere večerný osobný vlak srazil jednu starenu, menom Francovu Oroszovu. Nešťastná žena utrpela ťažké úrazy, takže o pár minút zomrela. Starena prišla do obce Csere na návštevu svojho syna, večer šla na prechádzku a vtedy sa udalo nešťastie. Keď sa starena nevracala domov, jej syn ju šiel hľadať a našiel ju pri kolajniciach mŕtvú.

Lapený zlodej. V Trenčianskych Tepliciach dňa 11. júla v noci v jednom sklepe pristihli zlodeja, ktorý práve otváral falošnými kľúčami peňažný fiok. Majiteľ však zbadal zlodeja, priskočil ku nemu a ho od zadku chytil. No zlodej sa bránil a chcel obchodníka pichnúť nožom, čo sa mu však nepodarilo. Na druhý deň žandári odviekli zlodeja do väzenia.

Neprijemné prekvapenie. Obchodný pomocník Jozef Krausz dňa 12. júla kúpil sa v Dunaji neďaleko Lágymányosa. Šaty si nechal na brehu rieky. Keď vyšiel von z vody, prekvapený zbadal, že všetky šaty mu ktosi ukradol. Na šťastie bol na blízku jeden financ, ktorý požičal pomocníkovi svoje civilné šaty. Krausz hneď bežal na políciu, ktorej oznámil krádež. Vo veste mal strieborné hodinky a v jednom vaku meštek, v ktorom bolo 13 korún. Polícia zlodeja stopuje.

Povodeň. Z Levoče píšu, že následkom veľkých pršíek, rieky Dunajec a Poprad sa rozvodnily. Hôrne potoky sa natoľko rozvodnily, že v Spišskej Belej smietly jeden voz i s koňmi a vo Veľkej Lomnici materiál na stavanie mosta. Rastliny na úbočinách voda vymyla.

Nešťastie turistu. Z Innsbrucku oznamujú, že jeden turista, menom F. Breunig, viedeňský fabrikant, spadol z vrchu «Päť apoštolov» a sa zabil. Nešťastník bol 48-ročný a zanechal po sebe vdovu a jednu sirotu.

Kto na svoj majetok

záložnú požíčku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požíčku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požíčky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požíčkou ľahko môže pomôcť na jeho ľahčích. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požíčkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požíčky spojené. — Požíčky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požíčku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požíčky na 50/0 a na 4¹/₂ 0/0-tové požíčky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Ku cieľom parcellovania povoľuje ústav do 2/3 ceny veľmi pohodlné požíčky. Zvláštné vysvetlenia podávame zdarma.

Ohne. Zo Szántóva (stolica Abauj-Torna) oznamujú, že v obci Pare dňa 10. júla popoludní, keď obyvatelia obce boli na poli, chytilo sa jedno humno. Oheň sa rýchle šírila a zpusťošil päť domov aj s pobočnými staviskami. Ľudia bežali z poľa, ale len s veľkým namáhaním vedeli prekaziť šírenie sa ohňa. Oheň zapríčinili deti, ktoré sa ihraly so zápalkami. — Zo Seville (Španielsko) oznamujú, že tam zhorel gubernátorský palác. Palác sa chytil ráno o 4. hodine a narobil veľmi mnoho škody. Listáreň úplne zhorela. Hlavný sekretár a hlavný pokladník aj so svojimi familiami len horko-fažko vedeli sa zachrániť. Poneváž dŕ silný vetor, oheň prešľahol aj na susedné domy, ktoré tiež ľahli popolom, tak na pr. aj budova polície, v ktorej bolo mnoho nábojov. Tieto vybuchli. Aj strecha chrámu sv. Pavla padla v obeť ohňu. Viac ľudí sa ľahšie ranilo.

Sialený na poli. Z Veľkého Váradu sdeľujú, že medzi obcami Báránd a Sáp železničný strážnik Ján Kállai našiel v poli jedného človeka, ktorý sa po krk zahrabal do zeme a na hlave mal veniec uvitý z nevädze. Strážnik sa ho opýtal, čo robí?

— Kúpem sa — odvetil.

Na ďalšie otázky strážnika dal tiež zmätenú odpoveď. Hovoril, že je merník, potom že vraj novinár. Strážnik zašiel do dediny a oznámil prípad. Predstavenstvo a veľa zvedavých ľudí šlo potom na pole. Dlhohovárali človeka, aby vyšiel z jamy, no tento nepočúval na nich. Konečne mu povedali, že ho duchovný pozval na obed. Na to vyliezol a obliekol sa. Zaviezli ho do veľkováradskej nemocnice, kde zistili, že je tichý blázon. Dľa písom, ktoré našli uňho, nešťastník volá sa Gejza Nánássy.

Spadol do studne. Z Vrútok píšu, že malý syn vdovy po Deziderovi Tóthovi, aby si odtrhol ovocie zo susednej zahrady, stal si na jednu dosku, ktorá pokrývala studňu. No doska sa prevrhla, chlapec spadnul do studne a tam našiel svoj hrob.

HOSPODÁRSTVO.

Úvahy starého sedliaka o starých a nových časoch.

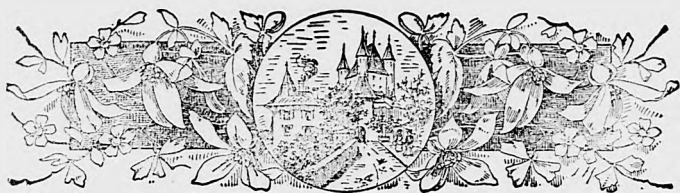
(Dokončenie.)

— Do plaču mi príde, keď staré časy porovnam s terajšími, — pokračoval ňanko v jeho úvahách. — Vtedy za dežmu a za poriadky pánovi konané, mal som celoročnú živnosť, včul ale nemám nič, ba keď neplatím zpredajú ma a potom môžem sa túlať po svete. To voľakedy nebolo. Vtedy si za zlatovku viac kúpil, ako včul za piatku. Dobro bolo sedliakom a dobro bolo aj pánom. Bože môj dobrý, keď si pomyslím, aký život bol v našom kaštieli. Hodý, zabavy, muziky, hostí vždy plno a všetkého

bolo dost, išlo to za naše a nie za požičané. Zbožie malo cenu. Tu prišli kupci na vozoch, zobrali lichvu a zbožie, nechali peňazí ani pliev. Pri takomto hospodárení dalo sa pána hrať. Ale aj boli páni v tom čase. Čo sú včul, akí páni? Po krky zadlžení trochári. Židáci sú páni. Hej, zle je na svete. Škoda dobrých časov! Čert aby vzal slobodu a voľby, čože máme z toho? Hej, keby ja ešte raz mohol slúžiť mojim starodávnym pánom! Nech im dá Boh všemohúci sladký odpočinok. Dobrý ľudia boli, ani im, ani nám nechýbovalo ničoho nič. Verte mi páno môj, nemyslel som si, že dožijem sa voľakedy takýchto planých časov. Ja, ako ja, čože, mám dni spočítané, ale moji...

— Veru máte pravdu, starý ňanka môj. Vy ste zažili dobré časy, my však musíme sa trápiť a keď už nemáme chleba, musíme sa nasýtiť s tou hlúpu slobodou. Nuž ale nielen vy ste ztratili, lež aj páni. Čože zostalo z bývalých zemanov? Aj to sú práve takí chudáci, akí ste aj vy, ba väčší. Kdeže sú ich pekné kaštiele? Kde majetky? Voľakedy vy ste obrábali ich zeme, teraz musia si najatť drahých robotníkov. Nuž ale, či tí pracujú tak, ako ste vy pracovali? Či ten břeš alebo paholok opatrí statok tak, ako ste ho vy opatrili? Šanuje-li voľačo? Ani pána, ani lichvu, ani nič. Vy radi ste mali pána svojho a usilovali ste sa, aby mal čím väčší dôchodok, lebo z jednej role ste oba žili. Pozrite ale dnes, ako to ide. Sluhovia a robotníci žiadajú veľký plat a robota? Ak sú im nenie za päťami, veru sa nepresilia. A keď povieš voľačo, nagrobiaňa a nadajú ti a nechajú ň tak. Hej, Martinko môj, svet je pokazený. Sľušali ste vy už voľačo o socialdemokratoch? Vidíte, toto je zkaza sveta. A tá náhdera, tá sprostá panština, ktorú už aj na dedinách vidíme, tá slopanica... To nám podrezáva žily. Svet sa kazí, zlorečí, pravotí sa, slope, robí nemravnosti, dlhy a zanecháva Boha. Nuž kde to príde? Vy ste aspoň zažili dobrých časov, čo ale my mladí? Miesto bývalých zemanov dostali sme na krky židov. Aj v kaštieľoch zemanských oni sa usalašili. Kde ešte vidno nejaký zemanský kaštieľ, aj ten už má dni spočítané, toľko je na ňom dlhov. Tak veru, starý ňanka môj, tí bývalí bohatí a hrdí zemani sú tiež len žobráci. Je dost tých veľkopanských pozemkov, ale keby ste vedeli koľko je dlžoby na nich. A táto rastie z roka na rok, lebo pri terajších pomeroch ten zemepán nenie vstave úroky platiť, nie to ešte dlh zplácať. No a nech je kartár alebo lump? Bol majetok, dnes už nenie nič. Takto to ide v tých panských kaštieľoch. Nielen vy ste pocítili slobodu, ale aj bývalí zemani. A tí väčšmi. Čo sedliak, nech je šanoblivý a usilovný, dotrepe sa k voľačomu, lebo sa opatrí bez výdavkov. Sám si obrobí zem, čo pána stojí veľké peniaze. S týmto to fažko ide, keď aj má hojnú úrodu, s tým len čas vyhrá, že ho dáky žid nevyhodí z kašteľa. Toto bude koniec zemanstvu. Sedliaci sa môžu udržať, len treba rozumne a obozretne hospodáriť; nevydať groš na daromnice; varovať sa židovských krčiem a fiškálov, najmä ale držať sa pevne Boha a nepočúvať na reči socialdemokratických vodcov. Majte sa dobre starý ňanka.

Záhorský.

DOPISY.

Trebetta (stol. nitr.).

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom obľúbenom «Kreštane».

Veľmi mi je ľúto, že vám z našej obce nič dobrého nemôžem napísať. Obec naša je čisto katolícka a nemáme tu len jedného žida šenkára. Kým sa naši ľudia držali kreštanskej ľudovej strany, išlo nám dosť dobre. Ľud bol tichý a spokojný. Včul ale, ako ľud náš búria vo všetkých novinách proti cirkevnej a svetskej vrchnosti, ide u nás všetko ševerom. Tie noviny nabaláchali ľud, aby od nášho duchovného žiadal, aby sa on podľa ľudu držal a tak robil, ako ľud chce. Toto je ale celkom prevrátený svet a znamená to toľko, ako pravdu na hlavu postaví. Veď duchovný je pastier ľudu, pastier dobrý má ale svoje ovečky viesť. I kto to kedy videl, aby ovce viedly pastiera. Toto každý musí nahliadnuť. Tie nekreštanské noviny ale, ktoré ľudia ako bez rozumu u nás čítajú a rozširujú, túto hlúposť ohlasujú a zvädzajú ľud ku neposlúšnosti oproti svojmu duchovnému pastierovi.

Špinia tie noviny však nielen duchovné vrchnosti biskupov a kňazov, lež búria jednoducho aj proti svetským vrchnostiam. Ako ale potupovanie kňazstva je na duševnú a mravnú škodu ľudu, tak búrenie proti svetským vrchnostiam je zas na hmotnú škodu obyvateľstva. O tomto sa teraz naši od Boha a viery odvrátení občania sami môžu prosvedčiť ku jejich vlastnej škode. Minulého roku dostali sme licenciáciu na výmer liehových nápojov. Táto licencia bola naším občanom v každom ohľade tisíce hodna. Mali sme svoju kreštanskú krčmu. Touto sme sa mohli vyslobodiť z pazúrov úžerného žida. V krčme dostali ohčania dobrý a zdravý trúnok. Na úver sa síce nedávalo, to bolo ale dobre, bo to slúžilo k zahateniu nemiernej pijatiky. Následkom toho nepovstaly zvady, bitky ako inde po židovských krčmách bývajú. Prvé ale, čo tým nekreštanským novinám ďakovať musíme je, že sme nadobudnutú licenciáciu utratili. Ľud náš začal sa už zmáhať, včul ale je zase v kaluži. A to všetko preto, že sa naši občania dali proti svetským vrchnostiam pobúriť. Aj pri tej železnici, čo teraz cez náš chotár stavajú, naši občania nedobre pochodia a nezaujme sa za nich ani duchovná ani svetská vrchnosť. Tí páni, ako spravodliví, krivdy nám síce neurobia, lež nám výhod nedajú a pomyslia si: nech vám tí pomáhajú, čo vás proti nám pobúrili.

Ľud náš len sebe samému urobí dobre, keď sa zriekne tých nekreštanských novín, čo ho proti duchovným a svetským vrchnostiam pobúrili a ako predtým pevne a

nehrozene držať sa bude kreštanskej ľudovej strany, ktorá jedine spravodlivo zastáva práva všetkých obyvateľov tejto vlasti.

Katolícky roľník.

Vitfalu (stol. Šáriš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Kreštane».

Dávno som sa chystal niečo vám napísať, pre veľké poľné roboty neprišiel som však k tomu. Teraz ale mám seno a grule (zemiaky) chvála buď Bohu v poriadku i môžem si trochu oddýchnuť a vám pár riadkov napísať.

Prvé, čo vám mám na vedomie dať, je, že je u nás národ veľmi pohoršený nad tým, že akýsi bezbožný človek dal nášho pána farára Hrošovského a Hrasčanského do tých nekreštanských skalických novín. Je to haňba a potupa na celý náš národ, že sa tu našiel taký zlý človek čo sa opovážil o našich duchovných tak nehodne a nekreštansky písať. Veď pán farár Hraščanský je len ešte asi štvrt roka medzi nami. Vyhadzuje mu ten zlomyselný dopisovateľ na oči, že dáva kroz rektora deti učiť, ako majú spievať v kostole. No to je ozaj barzo veľká vina. Nuž ale veď tie deti ozaj neumejú spievať. Či sa teda nemajú učiť? Nuž a kto ich má v tom vzdelávať? Či nie rektor? Tomu dopisovateľovi a aj tým nekreštanským skalickým novinám neide o to, či sa naše deti, alebo aj dievky dačomu naučia, oni len zpotupíť a zhanobiť chcú pána farára Hraščanského. To sa im ale nepodari, lebo náš národ, náš ľud odvráti sa od nekreštanských skalických novín, svojho kňaza ale nedá potupíť a zhanobiť.

Ten nesvedomitý dopisovateľ znevážil v tých skalických novinách aj pána farára Hrošovského. Takto ani žid, ani socialdemokrat nemá smelosti písať o katolíckom kňazovi, ako sa ten nehodný katolík opovážil proti svojmu vlastnému duchovnému písať. Tým nekreštanským skalickým novinám sa nečudujem, tie nevedia iného, ako jednoducho búriť proti cirkevným vrchnostiam a proti kňazom. Čudujem sa ale, že sa nachodí katolík, čo takto robí. Či sa nebojí trestu božieho? Buď si kto chceš, tomuto trestu nevyhneš. To vravia u nás, že to tým skalickým novinám akási baba napísala. Veď to vyjde na svetlo. Lepšie by bola urobila, keby jej kozu bola na pašu vyhnala.

Aj to vám musím napísať, že pán farár Hrošovský od 1. júla nachodí sa v Budapešti, kde sa ťažkej operácii musel podrobiť. Navráť mu Boh čím skôr jeho predošlé zdravie a poteš ho za to, že ho nevdační ľudia tak veľmi zarmútili.

Plavnica (stol. Šáriš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu v našom obľúbenom «Kreštane».

Už asi osemnásť rokov tomu, čo naša obec bola tak šťastlivá, že sme mohli u nás apoštolského nástupcu pri-

vítať, aby sme hodným prijatím sviatostí birmovania v našej svätej viere posilnení boli.

Teraz sme sa zase dočkali toho radostného dňa. Dňa 4. júla došiel k nám osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie. Usilovali sme sa vrele milovaného arcipastiera nášeho prijať, čo len z nás vystalo najslávnejšie. Naši mládenci išli mu ako banderium na koňoch až na hranicu oproti, kde osvieteného pána biskupa zápalistou rečou pozdravil náš pán notár. V skvostnom sprievode, vítaný zo všetkých strán vo veľkých húfoch shromaždeným ľudom, dorazil takto pán biskup do nasej dedinky, kde v kostolnom dvore privítal ho jeden z našich obyvateľov. Pri vchode do chrámu prijal osvieteného pána biskupa milovaný náš pán farár. Ľud v kostole shromaždený spieval cirkevné piesne.

Ako sa zotmilo shromaždili sa starší a ženatí pri kostole, školské deti ale v škole a potom od kostola tiahli všetci s horiacimi faklami v rukách ku fare, kde školský správca pán Ján Gajdos držal peknú reč na osvieteného pána biskupa a školské dietky prednášali zaujímavé piesne. Osvietený pán biskup držal potom k ľudu reč, ktorej každé slovo hlboko sa dotklo každého srdca prítomných. Na tieto sväté a otcovské slová arcipastiera nášeho rozpomínať sa budeme cez celý náš život.

Na druhý deň ráno prišli páni duchovní so zástupmi národu vo veľkom počte. Po deviatej hodine slúžil osvietený pán biskup hrubú svätú omšu a udeľoval sviatosť birmovania. Bodaj by tí všetci, čo v tento deň sviatosť túto prijali, posilnení boli vo svätej viere, aby sa nedali od nej zviazať, lež ju vždy stále vyznávali a takto stali sa hodnými večného spasenia.

Prišla konečne chvíľa kde sme sa museli rozlúčiť s milovaným arcipastierom našim. Shromaždili sme sa pri kostole všetci. Osvietený pán biskup preriekol k nám a veru sme všetci plakali od žiaľu, že nás hodný tento nástupca svätých apoštolov, verný otec náš, ktorý úprimne miluje ľud svoj, opúšťa, aby i druhých tešil a posilňoval vo svätej viere.

Ďakujeme pri tejto príležitosti ako pánom duchovným, tak aj všetkým, čo prispeli ku slávnostnému prijatiu nášeho premilovaného otca a arcipastiera. Pamiatka jeho budiž medzi nami na vždy požehnaná. *Mládenc.*

Pútnické pozvanie.

Púť do Kalvárie v poľskej Galícii, ináč malým Jeruzalemom zvanej povedie sa dňa 10. augusta ráno o šiestej hodine z farnosti rybanskej. Pútnici k tejto púti pripojiť sa môžu na ktorejkoľvek stanici, počnúc od Rybian. V Trenčíne sa patriční v ten deň môžu pripojiť o 9. hodine. V Trenčíne presadnú pútnici na iný vlak, ktorý prinde od Prešporka o 10. hodine, vezúc sa do Žiliny. O dvanástej hodine na obed presadnú pútnici na iný vlak, ktorý pôjde na Kysucké N. Mesto až po Zvardon, hranicu poľskú. Tí, ktorí by boli z nitranskej a tekovskej stolice, neh sa 9-ho augusta s večerným vlakom do Rybian dostavia alebo ráno neomylné s vlakom prindu. Kto

bý si prial obšírnejší program púte, ten nech sa obráti na sprievodcu Bartolomeja Omelka v Rybanoch, ten mu v každom ohľade vďačne poslúži. Rybany. (Tr. m.)

Rozmary a žarty.

Liek.

Lekár. Ako vidím osožil Vám ten liek, veď ste červená ako ruža.

Vdova. Ba či mi osožil! Kým som prišla do lekárni, prestala ma hlava bolet, aby som sa ta teda darmo neunovala, kúpila som si škatulku červenej barvy na tvár.

Na príklad.

Na zkuške pýta sa pán farár ako sa volajú štyria evanjelisti? Miško stúpa z nohy na nohu a díva sa dychtive na učiteľa, aké znaky mu ten za chrptom farára dáva; napokon sa osmelí a začne:

— Štyria evanjelisti boli... boli traja: na príklad Peter a Pavel!

Spisy redakcii zaslané.

I. Svätý Anton Paduanský, v čiernej plátenej väzbe s červeným rubom. Cena 60 halierov.

II. Breznové Kvety. Malému Ježiškovi v kytku sviazal P. Štefan Soós, kňaz rádu karmelitského. Cena 60 halierov.

K dostaniu v kláštore Karmelitov, Budapest, VI. okr. Huba-u. 12. Tuže sú k dostaniu: Pátričky sv. Antona po 10 halierov, Agnušky sv. Antona so slovenským nápisom po 8 halierov. Podobne aj pátričky Ježiška po 10 halierov a Agnušky Ježiška po 6 halierov.

Posol Božského Srdca Ježišovo časopis, obrazmi okrášlený k rozmnoženiu úcty božského Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave (prešporská stolica) mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 koruna 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov.

Členova knižička Spolku Kresťanskej miernosti. Složil Karol Szentiványi, správca Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska. S potvrdením cirkevnej vrchnosti arcibiskupstva ostrihomského. Obsahuje návod ku sriadeniu kresťanských spolkov miernosti. Litánie najsl. Srdca Pána Ježiša. Rozjímanie. K dostaniu za 14 halierov u Správy «Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Ježiš Priateľ Dietok. Modliaca a spevácka knižka pre školské dietky. Šieste vydanie, 332 strán. Cena jedného výtisku v plátne viazaného 70 halierov. Za 80 halierov, ktoré sa môžu i v liste v poštových markách odoslať, pošle ju knihtačiarň Karla Salvu v Ružomberku (Liptó-Rózsahegy) franko. Piesne (248) sa srovnávajú celkom s «Alleluja» spevníkom a z nich 48 sú vynôtované. Každý rok sa z nej do 5000 výtiskov minie, dosiaľ za 10 rokov 52.000 (päťdesiatdva tisíc). Knižku zostavil Štefan Janovesik, farár likavský.

Kráľovna Sv. Ruženca. Mesačné novinky pre mariánskych ctiteľov. Rediguje a vydáva veľk. pán Štefan Pironcsák, titulárny kanonik, dekan, škôldozorca a jablonský farár v Jablonke (oravská stolica). Už osemnásť rokov neunavne koná časopis tento apoštolskú missiu medzi ctiteľmi mariánskymi; ukazujúc im cestu, po akej majú kráčať, ako verní katolíci, verné dietky cirkve rim. katolíckej; vedúc ich svojimi článkami cestou z Nazaretu až na Golgotu; udržiujúc ich vo viere; posilňujúc v nádeji; rozpalujúc srdcia láskou k Bohu Otcu, k Pánu Ježišu Kristu, k Bohu Duchu Svätému, k obete sv. omše, k preveľbnej Sviatosti Oltárnej, k Matke nebeskej atď. I najnovšie 7. číslo je dôkazom toho. Články tohto čísla sú: «Od hromobitia a búrky zachovaj nás Pane». — «Sv. Ruženec a Sv. Omša». — «Pomoc hriešnikom». — «Luteránsky attentát proti Kristu a Jeho presvätej Matke». — «Boh prvej-neskorej trestá znevažovanie svojich sluhov». — «Údom braterstva sv. Škapuliara ku dňu 16. júla» atď. — Vrele odporúčame všetkým údom «Spolku Božsk. Srdca J. Krista», «Braterstva presv. Ruženca». «Živého Ruženca», «Braterstva sv. Škapuliara» a údom inších braterstiev. — Objednať kedykoľvek. Kto sa chce s ňou obznámiť, nech si prosí na ukážku jedno-dve čísla. Pisať treba na: Redakciu «Kráľovnej Sv. Ruženca». Jablonka. Árva megye. — Predplatná cena na celý rok 80, to jest osemdesiat krajciarov, alebo 1 koruna i 60 halierov.

Alleluja. Duchovný katolícky spevník s obradami nótami (nápevami). Sostavil Štefan Janovcsik, farár likavský. S odobrením cirkevnej vrchnosti. — Obsahuje 352 strán, 306 piesní, úplné nešpory a všetky obrady ako: na Hromnice, Veľkú noc, Krížové dni atď., všetky s nótami zaopatrené. — Cena jedného výtisku, v plátne viazaného s obrázkom 1 kor. 60 hal. hal. — Za vopred zaslaných 1 kor. 80 hal. pošle ho vydavateľ franko pod krížovou obálkou. — Tam je k dostaniu: «Requiem aeternam» spevník opatrený s nótami, viazaný. Cena 72 hal. — Objednávky majú byť upravené do Likavky, ostatná pošta Ružomberok (Rózsahegy). Stolica liptovská.

Slovenská ľudová strana je čisto luteránska. Varujte sa jej starí ľudáci!

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny
na pol roka 2 koruny
na štvrt roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výš-

označené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 16. júla.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 15·20—16·70, peštianska K 14·65—16·30, stolno-belehradská Kor. 15·30—16·30, banátska K 15·30—16·20. — *Raž*: K 12·00—12·90. — *Jačmeň*: na krm K 11·80—12·60. — *Ovos*: prvotriedny 20·50—21·25, druhotriedny 20·00—20·50. — *Kukurica*: K 12·25—12·45. *Repica*: K 30·20—31·00. — *Proso*: K 11·00—12·00.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	26·00	25·60	24·00	23·00	22·00	20·60	18·60
			č.	7	7½	8	
			K	17·00	15·00	11·40	

Drobné otruby: K 9·00, hrubé K 9·20.

Ďatelinové semä: lucerna (prima) K 100·00 do 110·00 za 100 kilogr.; druhotriedna K 95—105.

Zemiaky: ružové K 3·60—5·00, žlté K 9·00—9·90 za 100 kilov.

Strova: Veľká biela fazuľa (bôb) K 21·00—22·00, tarkavá K 17·00—18·00. — *Hrach* čistený: K 24·00 do 29·000. — *Šošovica*, veľká čistá: K 65·00—80·00. — *Konopné semä*: K 28·00—30·00. — *Lanové semä*: prima K 18·00—19·00. — *Rasca* (kmín): 70·00—71·00. — *Mak*: K 76·00—77·00. — *Ladník*: K 14·00—15·00. Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 68·00 do 68·50, kockový K 69·50—70·00, žltý K 67·00—67·50 za 100 kilogr.

Petrolej: Standard-petrolej korún 37·00, fiumánsky White-Star (***) K 39·00 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský K 22·00—22·50, bosenský K 26·50 do 27·00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kilov) K 25·50—27·00, srbské (100 kilov) K 24·00—26·00.

Sviňská masť: budapeštianska K 139·00—140·00.

Slanina: vidiecka K ————, mestská 4 kusová K 112·00—113·00 za 100 kilogr.

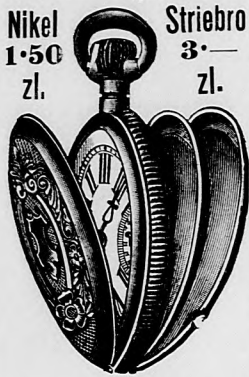
Špiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K 141·00 do 142·00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden baril 37·00—37·50.

Vajcia: prima uhorské K 60—62, podľajšie K 50 do 52 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2·20—2·40, k vareniu K 1·20—1·30, syr 16—20 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy k pečeniu K 1·60 do 1·90 za kilogram; kurence k smaženiu K 1·40—1·80, kurence k pečeniu K 1·80—2·40, sličky na polievku K 2·50—3·00 za jeden pár.

Nekupujte si hodinky.

Nikel
1.50
zl.

Striebro
3.—
zl.

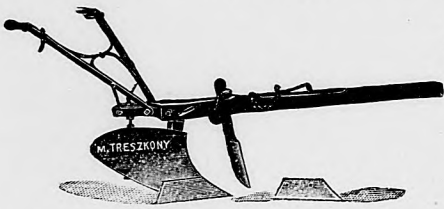
kým ste moj 1200 obrazov obsahujúci cenník všemožných hodín a iného tovaru zo zlata a striebra nevidel. Už za 1 zl. 50kr., môžete dostať dobre niktové alebo ocelové hodinky s písebnou zárukou dobrého chodenia na 3 roky. Opravdové strieborné hodinky 3 zl.; 14 karátové zlaté hodinky 8 zl. Pancelová strieborná reťazka 90 kr.; 14 karátová zlatá pancielová reťazka 10 zl.; 14 kar. zlaté prstienky, alebo zausnice 2 zl. Pendlové hodiny 2 zl. 80 kr.; budičky 1 zl. — Za nezodpovedné navratia sa peňaze. — Rozposiela s poštovou dobierekou:

Max Böhnel hodinár

Wien, IV., Margarethenstrasse 27. (Vo vlastnom dome.)

Najväčšia a najstaršia firma, založená 1840. Vyznačenie: Grand Prix a veľká medaila. Treba žiadať moj cenník s 1200 obrazmi zdarma a franko.

Páni hospodári!

ako: mláťačky s ocelovými guľôčkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovicé atď. — Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Bitese).

Tí páni, ktorí by chceli za províziu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa. 292

Dôležité! Nepréhľadné!
Každý muž učí svojej žene
radost, keď kúpi
sukne lodenové

ktoré v rozličných vzoroch a farbách dorába a 1 kus od 60 65, 70 kr. s dobierekou posiela

Tkalcovňa ADOLFA JELINEKA
v LISKU p. Jimramov, Morava.

Jediná firma toho druhu Vzoriky zdarma a franko!

JEDNO pohladenie so

Schicht-mydlom

(„jeleňa“ alebo kľúčmydlo)

nahraduje

DVE pohladenia obyčajným mydlom.

Schicht-mydlo je to najlepšie a k potrebovaniu to najlacnejšie.

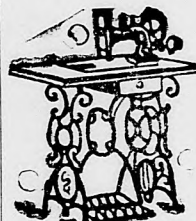
Tlačou Stephaneuma úč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Bielo mäkké, jak páper 18 kor.—24 kor. Bielo ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierekou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vnymkou dovolenejšti sa poštové útraty vynahradia. Benedikt Sachsel, Lobes 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Šijáce Stroje.

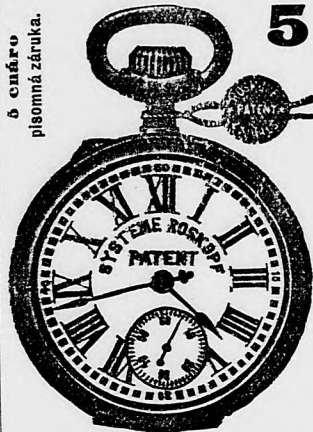
Veľmi dokonale-bez každej chyby a ku každému eielu. Podla garancie od 10 zl. až do

25 zl. Vždyki Kdostaniu u. 812 **Alojza Habán** mechanika v Budapešti VII. Izabella-ter 3. Cennik pošlem každemudarmo.

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní. Bartillovej ústnej vody, jedna fľaška 70 h. prinavrátilo sa bole nie zubov alebo zápach, z úst. (franko-Zasielka 95. h. osobyte). **E. Bartilla-Winkler**, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekárni Bartillovu vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napodobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu flau nepošlem. 303

o enáro písomná záruka.

5 korun!

V tejto jakosti bez subehu.

Opravdivé švajcarské hodinky system Roskopf Patent, kotva remontoir s pevným antimagne tickým kotveným strojom so zákryvkon opravdive emailovanou (nie papier) s ochrannou olovennon znamkou, vo futráli z pravého niklu, so šarnír pokryvkou s chodidlom 36 (nie 12) spozlácenými ručičkami so zárukou 3 rokov, vy-

Vrobované, kus za 5 kor. Sukazovateľom sekund 6 kor. po futráli zo striebra bez ukazovateľa sekund 10 kor. Sukazovateľom sekund kus 12, 50.

Zámena dovolená, alebo navratenie penazi bez zračky. Zasiela sa s poštovou dobierekou

Ján Konrád prvádielna hodín Brux 425. (Čecky). Bohato vystavený cenni vyše 1000 vyobrazením pošliela sa na žiadosť bár komu zdarma.

Žiadajte si cenník

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohate ilustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličnýchhodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov 289

HANNS KONRÁD
I. hodinová fabrika a exportní obchod
BRUX No. 1233. (Česko.)

Oznamy prijíma administracia

„KREŠŤAN“

Budapest, Szentkirályia 28.-ulic

K povšimnutiu: Každý kus mydla s menom SCHICHT čistý a slobodný je košdlivej látky.